

FINANČNÍ GRAMOTNOST A OCHRANA SPOTŘEBITELE 5

Petr Čechák
KMDM, PedF UK

DNEŠNÍ PLÁN

- ❖ Úvěry – základní pojmy, úročení
- ❖ Druhy úvěrů
- ❖ Úvěry – etické aspekty
- ❖ Oddlužení
- ❖ Didaktické aspekty finančního vzdělávání I

ÚVĚRY: ZÁKLADNÍ POJMY

ZÁKLADNÍ POJMY

Pojem	vs.	Pojem
podnikatelský úvěr (pro firmy a OSVČ)	X	spotřebitelský úvěr (pro každého, dohled ČNB)
bankovní úvěr (poskytnutý bankou)	X	nebankovní úvěr (nebankovní poskytovatel)
spotřebitelský úvěr na bydlení (rozdělení dle zákona č. 257/2016 Sb.)	X	spotřebitelský úvěr jiný než na bydlení (rozdělení dle zákona č. 257/2016 Sb.)
úroková sazba	X	RPSN (roční procentuální sazba nákladů – tedy i poplatky apod.)
úvěruschopnost (posouzení schopnosti splácet úvěr, musí být vždy provedena)	X	bonita (lze vnímat jako synonymum, někdy chápána širěji – celková důvěryhodnost žadatele o úvěr)
vázaný spotřebitelský úvěr (např. koupě spotřebiče v elektu na splátky)	X	leasing (pronájem výrobku, zboží, který může, ale nemusí být nutně spotřebitelským úvěrem)
finanční leasing (po skončení přechází vlastnická práva na toho, kdo si pronajal – spotřebitelský úvěr)	X	operativní leasing (po skončení pronájmu zůstává věc ve vlastnictví leasingové společnosti, není spotřebitelský úvěr)
jistina (půjčovaná částka)		

ÚROČENÍ

jednoduché úročení - způsob úročení, při kterém se úrok na konci každého úrokovacího období počítá z jistiny, typické pro krátkodobé nebankovní úvěry

složené úročení – viz spoření a finanční plánování

anuitní splátka – typická pro bankovní úvěry s délkou trvání delší než rok, splátka je stále stejně vysoká, zahrnuje v sobě jak jistinu, tak úrok (jen se liší jejich vzájemný poměr, na počátku zejména úroky, později více jistina)

$$s = \frac{V \cdot i}{1 - (1 + i)^{-n}}$$

V = jistina (výše úvěru)

i = úroková sazba

n = počet let splácení

s = roční anuitní splátka

BĚŽNÉ ÚVĚROVÉ PRODUKTY

BĚŽNÉ ÚVĚROVÉ PRODUKTY

1) Hypotéka (spotřebitelský úvěr na bydlení)

- ❖ výše zpravidla nad 1 mil. Kč – ručeno nemovitostí
- ❖ zpravidla povinnost nemovitost pojistit
- ❖ kromě úrokové sazby je třeba počítat s dalšími náklady (odhad ceny nemovitosti, poplatky na katastru...)
- ❖ doba splácení až 30 let (fixace úrokové sazby 1 – 10 let)
- ❖ pozor, zpravidla nelze využít na koupi nemovitosti v družstevním vlastnictví
- ❖ průměrná úroková sazba nyní 4,89 % p. a. (Swiss Life Hypoindex – březen 2026)
- ❖ kromě úvěruschopnosti se zde posuzují další ukazatele (horní hranice určena ČNB)
 - ❖ LTV (standardně banka půjčí 80 % ceny nemovitosti, osobám do 35 let 90 % ceny nemovitosti, zbytek je třeba mít v hotovosti)
 - ❖ DTI (nyní nepovinný – banka vám zpravidla půjčí max. 8 – 9,5 x roční čistý příjem)
 - ❖ DSTI (nyní nepovinný – měsíční splátka úvěru nesmí přesáhnout zpravidla 50 % měsíčního příjmu)
- ❖ je možné ji refinancovat, ovšem pozor na náklady za předčasné splacení (limitovány zákonem)

Pozn.: Úroky z hypotéky lze odečíst z daňového základu.

AMERICKÁ HYPOTÉKA

- ❖ spotřebitelský úvěr na vyšší částku (nad milion Kč)
- ❖ Ručí se nemovitostí jako u běžné hypotéky, ovšem na rozdíl od běžné hypotéky není určen výhradně na koupi nemovitosti či pozemku, stavbu či rekonstrukci.
- ❖ Používá se například na zaplacení nákladů na studia v zahraničí apod.

SPOTŘEBITELSKÝ ÚVĚR JINÝ NEŽ NA BYDLENÍ

- ❖ může, ale nemusí být účelově vázán
- ❖ sazba se pohybuje výše než u hypotéky
- ❖ do 1 mil. Kč zpravidla nemusí být zaručen jiným majetkem
- ❖ doba splácení od 1 měsíce po několik let
- ❖ pozor na zkratky p.a. (za rok), p.m. (za měsíc), p.w. (za týden)...
- ❖ stále se povinně posuzuje úvěruschopnost
- ❖ pozor, pokud někdo nabízí „příliš“ snadno získatelnou půjčku!

KONTOKORENTNÍ ÚVĚR

- ❖ Úvěr sjednaný k běžnému bankovnímu účtu – možnost jít „do mínusu“ na běžném účtu
- ❖ Může posloužit ke krátkodobému pokrytí nedostatku finančních prostředků (pojistka pro případ krize, neměla by nahrazovat spoření).
- ❖ Pozor, zpravidla poměrně vysoká úroková sazba.

KREDITNÍ KARTA

- ❖ Úvěr vedený na specifickém úvěrovém účtu, u něhož se předpokládá, že jej budete využívat zejména na koupi spotřebního zboží či služeb (platit kreditní kartou – bankovní převod bývá zpoplatněn).
- ❖ Každý měsíc je nutné splatit alespoň minimální částku (zpravidla 5%).
- ❖ Existuje bezúročné období, které si zákazník může vybrat (kdy je možnost prostředky na kreditní kartě využít, aniž by bylo nutné platit úrok).
- ❖ Úroková sazba vysoká, při dobrém využívání nemusí jít o drahé financování (např. při využití bezúročného období).
- ❖ Opět určeno spíše ke krátkodobému financování.

ÚKOL 1: ANALÝZA VIDEOA

Kolik by žadatel o půjčku platil měsíčně, kdyby si vzal půjčku o stejných podmínkách u banky (200000 Kč, 15 % p. m., délka trvání 10 měsíců), ovšem splácel by standardně měsíčně, nikoli až na konci období ?

Kolik by měl žadatel za 10 měsíců celkem zaplatit poskytovateli půjčky podle podmínek, které jsou dohodnuté ve smlouvě ve videu?

Co může žadateli hrozit, pokud by řádně půjčku nesplatil?

Domníváte se, že si bude moci žadatel stěžovat na postup poradce u ČNB? Proč?

Uved'te alespoň 3 věci, které vám připadali na jednání ve videu nestandardní:

ÚKOL 1: ANALÝZA VIDEOA

Smlouva o poskytnutí **zápůjčky**

Společnost
Quick Money s.r.o.
IČO: 85364123
Lenardova 5, Bratislava
(dále jen „Zapůjčitel“)

a

Pan
Jakub Certes
IČO: 78632471
Voskovcova 3, Praha
(dále jen „Vydlužitel“)

(společně též dále „Smluvní strany“)

uzavřeli níže uvedeného dne, měsíce a roku, při plném vědomí a o svobodné vůli podle § 2390 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, tuto smlouvu:

Čl. I

Zapůjčitel se touto smlouvou zavazuje poskytnout Vydlužiteli peněžitou zápůjčku na rozvoj jeho podnikatelských aktivit za následujících podmínek:

- výše zápůjčky: 200 000 Kč
- úroková sazba: 15 % p. m.
- splatnost: 10 měsíců od účinnosti smlouvy s jednorázovou splátkou na konci období
- převzetí: hotově proti podpisu potvrzení o převzetí
- zástava: vlastní nemovitost (viz níže)

Vydlužitel není povinen Zapůjčiteli prokazovat účel užití zapůjčených prostředků.

Čl. II

Zapůjčitel se zavazuje poskytnout Vydlužiteli zápůjčku v hotovosti v českých korunách ke dni účinnosti této smlouvy, o čemž bude vyhotoven doklad o převzetí částky.

Vydlužitel se zavazuje příslušnou částku navýšenou o smluvní úroky vrátit ve lhůtě stanovené výše rovněž v českých korunách, a to rovněž v hotovosti do rukou stanoveného zástupce Zapůjčitele.

V případě prodlení se splacením dlužné částky či úroků se stanovuje smluvní pokuta za každý den prodlení ve výši 0,25 % + 2T REPO sazba stanovená ČNB platná k poslednímu dni v měsíci předcházejícímu datu splatnosti.

V případě, že bude Vydlužitel v prodlení se splacením déle než 2 měsíce, je Zapůjčitel oprávněn využít k uspokojení svých práv zástavu specifikovanou níže. Smluvní strany se dohodly, že k plnění závazků

ETICKÉ ASPEKTY

ETICKÉ ASPEKTY PŮJČEK

Myslíte si, že spolu nějak souvisí úvěry a inflace?

Myslíte si, že banky vydělávají zejména na hypotékách vysoké částky? Tedy na tom, co všichni potřebují?

Myslíte si, že je vhodné brát si úvěr na vánoční dárky či dovolenou? Na co je vlastně vhodné si půjčit?

Myslíte si, že banky vhánějí své dlužníky do dluhové spirály?

ODDLUŽENÍ

ODDLUŽENÍ – PRÁVNÍ ÚPRAVA A POJMY

- ❖ Řídí se insolvenčním zákonem (182/2006 Sb.).
- ❖ Oddlužení je specifickým případem řešení insolvence.
- ❖ Insolvenčním řízením je soudní řízení, jehož předmětem je dlužníkův úpadek nebo hrozící úpadek a způsob jeho řešení. Insolvenční soudy jsou zřízeny při krajských soudech – rozhodují v insolvenčním řízení, určují insolvenčního správce.
- ❖ Podstatou oddlužení je, že dlužník je povinen splatit pouze část těch svých závazků, které jsou do insolvenčního řízení přihlášeny. Pokud je splatí, není možné nárokovat na něm žádné další plnění.
- ❖ Do insolvenčního řízení je třeba své pohledávky přihlásit, a to ve lhůtě stanovené a vyhlášené insolvenčním soudem (insolvenční rejstřík nalezneme na adrese www.justice.cz). Přihlášení věřitelé pak tvoří schůzi věřitelů, a pokud je jejich více než 50, schůze věřitelů ještě ustanovuje menší věřitelský výbor, které zastupují věřitele v insolvenčním řízení, které vede soudem stanovený insolvenční správce a soud pravidelně informuje o postupu.

ARGUMENTY PRO ODDLUŽENÍ

❖ Naděje pro dlužníky...

❖ Naděje pro věřitele...

PODMÍNKY ÚPADKU A ODDLUŽENÍ

Úpadek nastane, pokud je insolvenčnímu soudu v insolvenčním návrhu prokázáno, že:

- má dlužník více věřitelů,
- závazky vůči nim jsou po splatnosti alespoň 30 dnů,
- závazky není schopen plnit (např. tehdy, pokud po splatnosti déle než tři měsíce, nebo pokud zastaveny platby u podstatné části závazků).

Insolvenční soud může rozhodnout o povolení oddlužení, pokud:

- je návrh na řešení oddlužením podán spolu s insolvenčním návrhem (podává zpravidla notář, advokát, exekutor či insolvenční správce);
- a tento návrh obsahuje informace o dlužníkovi (a osobě oprávněné za něj jednat), údaje o příjmech dlužníka v posledních 12 měsících a plánovaných příjmech v následujících 12 měsících, návrh způsobu oddlužení;
- není sledován nepoctivý úmysl.

Pokud nemůže soud rozhodnout o oddlužení, pak prohlásí na dlužníka konkurz (nezanikají dluhy dlužníka ani po skončení konkurzu).

MOŽNÉ ZPŮSOBY ODDLUŽENÍ

- 1) **Zpeněžení majetkové podstaty** – dlužníkův majetek je použit na umoření všech do insolvenčního řízení přihlášených pohledávek, příp. jejich části.
- 2) **Plnění splátkového kalendáře** – dlužník splácí ze svých příjmů postupně závazky přihlášené do insolvenčního řízení.
 - 1) závazky splaceny zcela
 - 2) splaceny částečně

Tyto možnosti lze i kombinovat.

Pro splnění oddlužení je třeba plnit další povinnosti (zejména vynaložit veškeré úsilí k uspokojení pohledávek svých věřitelů).

Soud rozhodne o splnění oddlužení na základě zprávy insolvenčního správce.

ÚKOL 2

Datum: 8. 7. 2022 9:59:48

Předmět: Fwd: Michal [REDACTED]

Ahoj Tomí,

přeposílám mail od Liby.

Už nevím, čemu mám věřit.

Je pravda, že se mi ale nelíbí, že hned v prvním hovoru s kanceláří p. [REDACTED] nám sdělil, že budeme rádi, když dostaneme 15% vložených peněz, což není mnoho.

Ještě posílám kontakt a dovětek Liby.

Pokud budou dvě stejné velké skupiny, Michal [REDACTED] ani pan [REDACTED] nebudou ve výhodě svých jednání.

----- Původní e-mail -----

Od: [REDACTED]

Komu: Šárka [REDACTED]

Datum: 8. 7. 2022 1:19:06

Předmět: Michal [REDACTED]

Ahoj Šárko,

Chci ti jen napsat, co mne napsala právní kancelář k jednání Michala [REDACTED] a jeho právníka pana [REDACTED]. Michal [REDACTED] nás "věřitelé" chtěl mít všechny pohromadě, aby mohl ovlivňovat insolvenční řízení. My jsme na jeho "hru" nechtěli přistoupit, a proto jsme oslovili právní kancelář, která patří mezi nejlepší v těchto případech. Proto jsem ti napsala návrh, aby se věřitelé rozdělili a Michal [REDACTED] neměl na nikoho vliv.

Je to kancelář [REDACTED] z Prahy.

A tohle nám napsal:

Včerejšího dne jsem o věci komunikoval s Mgr. [REDACTED]. S pravděpodobností hraničící s jistotou jsem přesvědčen o tom, že to hraje na obě strany a jedná primárně v zájmu Michala [REDACTED] maskovaném za zájem věřitelů. Formálně však pan [REDACTED] zastupovat nebude a doporučí mu jiného advokáta (patrně Mgr. [REDACTED]). V insolvenčním řízení bude následně usilovat o změnu insolvenčního správce určeného soudem a dosazení takového, který bude jednat v jeho zájmu. Pokud bude zastupovat Mgr. [REDACTED] většinu věřitelů, může toho dosáhnout...

Zvaž situaci, je to nelehké pro všechny, ale budeme bojovat nejen o své peníze, ale i o spravedlivost celé kauzy.

Liba [REDACTED]

Podle všeho advokát předpokládá menší plnění, než jaké bylo až do nedávné doby u oddlužení požadováno.

Na druhou stranu věřitelé mají nejspíš nereálná očekávání ohledně částky, kterou mohou získat (stačí si spočítat, kolik by musel dlužník Michal platit měsíčně i při oddlužení).

Navíc je zde jasné nepochopení role věřitelů (domnívají se, že je může advokát podvést, ačkoli je pouze zastupuje na základě jejich vůle a dle jejich pokynů).

DIDAKTICKÉ ASPEKTY FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ I

ZÁKLADNÍ DOKUMENT: STANDARD FINANČNÍ GRAMOTNOSTI

- ❖ 4 oblasti:
 - ❖ **nakupování a placení** (inlace, placení, včetně směnného kurzu, nakupování – cena a cenotvorba, nekalé praktiky, smlouva)
 - ❖ **hospodaření domácnosti** (příjmy a výdaje, plánování)
 - ❖ **přebytek rozpočtu domácnosti** (pojištění, spoření, investice, zajištění na stáří)
 - ❖ **schodek rozpočtu domácnosti** (úvěry, důsledky nesplácení)
- ❖ předchozí standard z roku 2007 měl také čtyři oblasti:
 - ❖ peníze
 - ❖ hospodaření domácnosti
 - ❖ finanční nástroje
 - ❖ práva spotřebitele
- ❖ Kromě standardu máme ještě Národní strategii finančního vzdělávání 2.0.

SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY STANDARDU? (ÚKOL)

Silné stránky standardu:

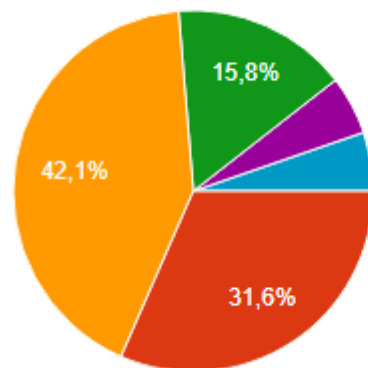
- ❖ jasný, přehledný a pochopitelný
- ❖ je zajištěna provázanost mezi jednotlivými stupni vzdělávací soustavy
- ❖ prakticky orientovaný
- ❖ FG už na prvním stupni

Slabé stránky standardu:

- ❖ obecný
- ❖ málo konkrétní
- ❖ málo propojený s praxí
- ❖ neaktuální
- ❖ chybějí některá témata
- ❖ nevyvážený
- ❖ bez metodiky

HODNOCENÍ STANDARDU NAŠÍ SKUPINOU

Průměrné hodnocení: **dobrý**

- výborný
- chvalitebný
- dobrý
- dostatečný
- nedostatečný
- nevím, neumím se rozhodnout

RÁMEC FINANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ DLE OECD

OECD (2024) PISA 2022 RESULTS (VOLUME IV): HOW FINANCIALLY SMART ARE STUDENTS?, PISA, OECD PUBLISHING, PARIS,
[HTTPS://DOI.ORG/10.1787/5A849C2A-EN](https://doi.org/10.1787/5a849c2a-en)

Obsah:

- peníze a transakce
- plánování a řízení osobních a rodinných financí
- riziko a výnos
- finanční svět

Procesy:

- identifikovat finanční informace
- analyzovat finanční informace a situace
- vyhodnocovat finanční záležitosti
- aplikovat finanční znalosti

Kontexty:

- svět vzdělávání a práce
- domácnost a rodinný život
- individuální kontext
- celospolečenský kontext

Nekognitivní faktory:

- přístup k informacím a vzdělávání
- finanční zkušenosti
- finanční postoje
- finanční chování

RVP A ŠVP V ČR

❖ základní vzdělávání

- ❖ **člověk a jeho svět** (1. stupeň ZŠ)
- ❖ **výchova k občanství**, člověk a svět práce

❖ střední vzdělávání

- ❖ **člověk a svět práce**, matematika a její aplikace (gymnázia)
- ❖ **ekonomické vzdělávání, společenskovední vzdělávání**, matematické vzdělávání (SOŠ a SOU)

❖ Ve kterých předmětech promítnuto?

- ❖ občanská nauka, člověk a svět práce, ekonomika, základy společenských věd, matematika...
- ❖ finanční gramotnost ?

DĚKUJI VÁM ZA POZORNOST

Dotazy?